

วารสารธรรมเพื่อชีวิต

JOURNAL OF DHAMMA FOR LIFE

ISSN: 2822-048X

<https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

Original Research Article

Skills Of Administrator That Affect Academic Administration in Educational Institutions of Bangkok Area in South Krungthon Group

ทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา

สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้

Hiran Rayabsri^{1*}, & Phramaha Kraiwan Jinadattiyo²หิรัญ รัชยบศรี^{1*}, & พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย²

ARTICLE INFO

Name of Author &
Corresponding Author: *

1. Hiran Rayabsri*

หิรัญ รัชยบศรี

Faculty of Education, Mahamakut
Buddhist University, Thailand.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย

Email: hiran.rayabsri@gmail.com

2. Phramaha Kraiwan Jinadattiyo

พระมหาไกรวรรณ ชินทตติโย

Faculty of Education, Mahamakut
Buddhist University, Thailand.
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย

Email: kraichinatatiyo@gmail.com

คำสำคัญ :

ทักษะของผู้บริหาร, การบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษา, สังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงธนใต้

Keywords:

School Administrators' Skills, Academic
Administration in Educational Institutions,
Bangkok Metropolitan Administration
Southern Thonburi Group

Article history:

Received: 26/04/2026

Revised: 20/05/2026

Accepted: 10/06/2026

Available online: 03/07/2026

How to Cite:

Rayabsri, H. & Jinadattiyo, P.K. (2026).
Skills Of Administrator That Affect
Academic Administration in Educational
Institutions of Bangkok Area in South
Krungthon Group. *Journal Dhamma for
Life*, 32(4), 119-135.

ABSTRACT

This study aimed to (1) examine the levels of school administrators' managerial skills, (2) investigate the level of academic administration in schools, and (3) identify the managerial skills that significantly influence academic administration in schools under the Bangkok Metropolitan Administration, South Thonburi Group. A quantitative research design was employed. The sample consisted of 40 schools, with six respondents selected from each school, including one school administrator, one deputy administrator or assistant responsible for academic affairs, and four teachers, yielding a total of 240 respondents. Data were collected using a structured questionnaire. Descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, were used to analyze the data, while Stepwise Multiple Regression Analysis was conducted to examine the predictive effects of administrators' managerial skills on academic administration.

The findings revealed that: (1) the overall level of school administrators' managerial skills was at the highest level. Among the four dimensions, cognitive skills demonstrated the highest mean score, followed by human skills, technical skills, and conceptual skills, respectively. (2) The overall level of academic administration was also at the highest level across all dimensions. Curriculum development received the highest mean score, followed by educational quality assurance, instructional management, assessment and evaluation including credit transfer, and educational supervision. (3) Cognitive skills, human skills, and technical skills significantly predicted academic administration at the .01 level of

ศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย
Thai-Journal Citation Index Centre<https://soo8.tci-thaijo.org/index.php/dhammalife/index>

significance, jointly explaining 65.8% of the variance ($R^2 = .658$). In contrast, conceptual skills did not significantly predict academic administration. These findings suggest that strengthening school administrators' cognitive, interpersonal, and technical competencies can substantially enhance the effectiveness of academic administration in schools.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ระดับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา (2) ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา และ (3) ทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยสถานศึกษาจำนวน 40 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูลแต่ละ 6 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการหรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ 1 คน และครูผู้สอน 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า (1) ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะด้านความรู้ความคิด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคนิค และทักษะด้านความคิดรวบยอด (2) การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ การประกันคุณภาพการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลรวมถึงการเทียบโอนผลการเรียน และการนิเทศการศึกษา และ (3) ทักษะของผู้บริหารที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานวิชาการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ทักษะด้านความรู้ความคิด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านเทคนิค โดยร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการบริหารงานวิชาการได้ร้อยละ 65.80 ($R^2 = .658$) ขณะที่ทักษะด้านความคิดรวบยอดไม่เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเป็นฐานรากของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน เนื่องจากมีบทบาทในการเสริมสร้างองค์ความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี (UNESCO, 2021; OECD, 2023) ด้วยเหตุนี้ หลายประเทศจึงให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาในฐานะยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนา โดยประเทศไทยได้กำหนดทิศทางดังกล่าวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ

ที่ 13 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนผ่านการยกระดับคุณภาพสถานศึกษาและการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทางการศึกษา (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565; กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) ภายใต้กรอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการ (school-based management) และมีการกระจายอำนาจด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปสู่สถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การบริหารงานวิชาการ” ซึ่งถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา เนื่องจากมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการมิได้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ แต่ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการดำเนินงานทางวิชาการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะ “ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา” ซึ่งครอบคลุมทั้งทักษะด้านภาวะผู้นำ การตัดสินใจ การสื่อสาร การคิดเชิงกลยุทธ์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการตัดสินใจ ทักษะเหล่านี้มีบทบาทสำคัญต่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การนิเทศภายในสถานศึกษา การวัดและประเมินผล ตลอดจนการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Hallinger, 2011; Bush, 2020; Leithwood et al., 2020) แม้ว่างานวิจัยที่ผ่านมาได้ให้ความสนใจอย่างกว้างขวางต่อความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา แต่โดยส่วนใหญ่ยังคงมุ่งเน้นการศึกษาภาวะผู้นำเชิงเปลี่ยนแปลง (transformational leadership) ภาวะผู้นำเชิงวิชาการ (instructional leadership) หรือผลลัพธ์ในระดับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยรวม ขณะที่การวิเคราะห์เชิงลึกเกี่ยวกับ “ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา” ในฐานะตัวแปรเชิงพฤติกรรมและสมรรถนะที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อการบริหารงานวิชาการยังคงมีข้อจำกัด ทั้งในด้านจำนวนงานวิจัยและความชัดเจนของหลักฐานเชิงประจักษ์ ยิ่งไปกว่านั้น งานวิจัยส่วนใหญ่ยังดำเนินการในบริบทของสถานศึกษาภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารและบริบทเชิงนโยบายที่แตกต่างจากโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในด้านความเป็นอิสระในการบริหาร การจัดสรรทรัพยากร และระบบกำกับติดตาม ส่งผลให้ข้อค้นพบจากงานวิจัยเดิมอาจไม่สามารถอธิบายบริบทของกรุงเทพมหานครได้อย่างครอบคลุม ยังพบว่าการศึกษาระดับพื้นที่เฉพาะ เช่น กลุ่มกรุงธนใต้ ยังมีอยู่อย่างจำกัด ส่งผลให้เกิดช่องว่างเชิงองค์ความรู้ ในการอธิบายว่า ทักษะของผู้บริหารด้านใดมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการมากที่สุด รวมถึงระดับอิทธิพลของแต่ละทักษะยังไม่ชัดเจนในเชิงเชิงประจักษ์ ซึ่งสะท้อนถึงความจำเป็นในการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเพื่อเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว ด้วยเหตุนี้ การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เชิงประจักษ์เกี่ยวกับปัจจัยด้านทักษะการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยคาดว่าจะสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเชิงนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา การกำหนดแนวทางการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหาร และการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา (Educational Administrator Skills) ถือเป็นปัจจัยเชิงระบบที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กรทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วภายใต้บริบทของโลกาภิวัตน์ การปฏิรูปการศึกษา และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เพิ่มสูงขึ้น ทักษะของผู้บริหารจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงความสามารถในการจัดการงานประจำหรือการควบคุมทรัพยากร แต่ครอบคลุมถึงความสามารถในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การนำองค์กร การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา โดยทั่วไป ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจำแนกออกเป็น 3 มิติหลัก ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้ความรู้ทางการบริหาร เช่น การวางแผนงบประมาณ การบริหารทรัพยากรบุคคล การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และการกำกับติดตามประเมินผล ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skills) ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถในการสื่อสาร การสร้างแรงจูงใจ การทำงานร่วมกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ตลอดจนการจัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ และทักษะด้านความคิดเชิงระบบ (Conceptual Skills) ซึ่งเป็นความสามารถในการมองภาพรวมขององค์กร การเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบการศึกษา และการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์ ในบริบทการบริหารสถานศึกษาร่วมสมัย ทักษะเหล่านี้ต้องถูกบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม (Holistic Integration) เพื่อให้ผู้บริหารสามารถตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำเชิงการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ที่เน้นการสร้างแรงบันดาลใจและการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน งานวิจัยของ (ณัฐพงษ์ ปริชานนทกุล, 2563) สนับสนุนแนวคิดดังกล่าว โดยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการในระดับประถมศึกษา โดยเฉพาะในด้านการตัดสินใจเชิงนโยบายและการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน (ภุชชัยศรี, 2554) ได้ชี้ให้เห็นว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับมาตรฐานผู้บริหารตามกรอบมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะของผู้บริหารไม่เพียงส่งผลต่อระดับปฏิบัติการ แต่ยังเชื่อมโยงกับการยกระดับคุณภาพระบบการศึกษาโดยรวมอีกด้วย

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

การบริหารงานวิชาการ (Academic Administration) ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน โดยครอบคลุมตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ไปจนถึงการประกันคุณภาพการศึกษา ในเชิงแนวคิด การบริหารงานวิชาการสามารถอธิบายได้ผ่านกรอบแนวคิดการจัดการคุณภาพการศึกษา (Educational Quality Management) ซึ่งเน้นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous

Improvement) และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน ทั้งครู ผู้บริหาร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติและบริบทสากล งานวิจัยของ (กฤติยา กุลภา, 2558) พบว่าประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาและระบบการจัดการภายในองค์กร โดยเฉพาะความสามารถในการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการกำกับติดตามอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารเชิงระบบ (System Management Approach) ในขณะเดียวกัน (ทัศนีย์ ใจดี, 2561) ได้ระบุว่าปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ เช่น ความไม่ชัดเจนของนโยบาย การขาดการบูรณาการหลักสูตร และการขาดระบบติดตามประเมินผล ส่งผลกระทบบ้างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารและระบบสนับสนุนทางวิชาการ นอกจากนี้ (พิมลพรรณ กุลาสา, 2558) ยังได้เสนอว่า การพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กจำเป็นต้องอาศัยการออกแบบระบบการบริหารที่เหมาะสมกับบริบท (Contextualized Management System) รวมถึงการสนับสนุนเชิงนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด และการเสริมสร้างศักยภาพของผู้บริหารในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ

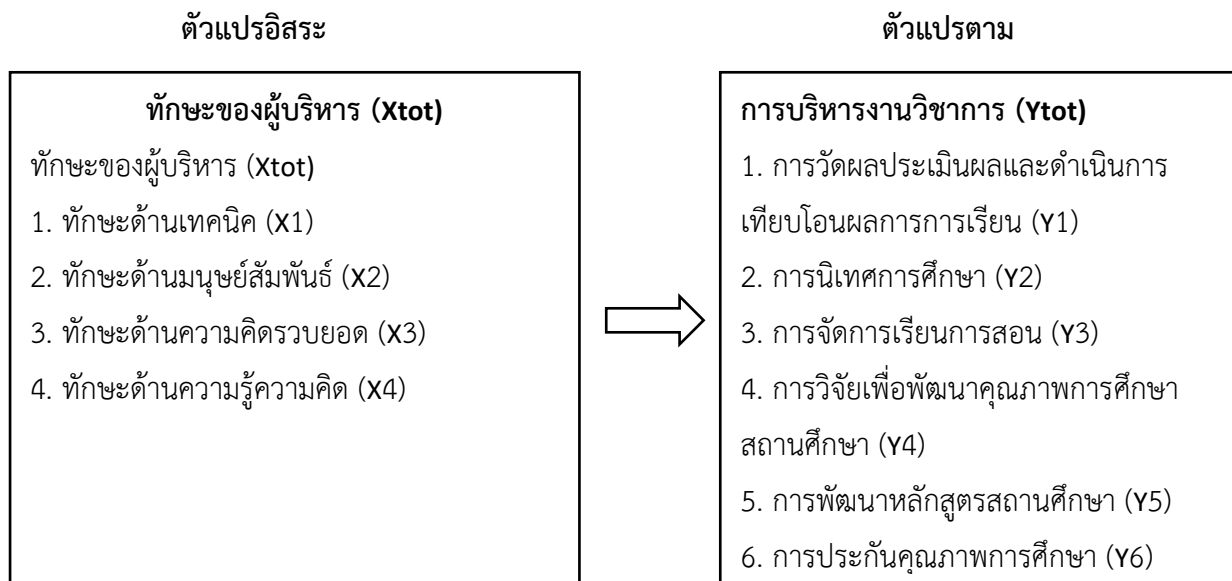
ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการเป็นประเด็นสำคัญในงานวิจัยด้านการบริหารการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนนโยบายและกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา ทั้งในเชิงโครงสร้างและเชิงปฏิบัติการ ในเชิงทฤษฎีความสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถอธิบายได้ผ่านแนวคิดภาวะผู้นำเชิงระบบ (System Leadership Theory) ซึ่งมองว่าผู้บริหารเป็นศูนย์กลางของการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ของระบบการศึกษา ตั้งแต่การวางแผนการจัดการทรัพยากร ไปจนถึงการประเมินผลลัพธ์ทางการศึกษา โดยทักษะของผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของกระบวนการบริหารงานวิชาการ งานวิจัยของ (อุษา แซ่เตี่ยว, 2559) พบว่าทักษะของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะทักษะด้านการสื่อสาร การตัดสินใจ และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สอดคล้องกับ (เสาวภา นิสมโกมล, 2558) ที่ได้เสนอว่ากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยความสามารถของผู้บริหารในการกำหนดวิสัยทัศน์ การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและชุมชนอย่างเป็นระบบ

โดยสรุป ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารและการบริหารงานวิชาการมิได้เป็นเพียงความสัมพันธ์เชิงสถิติ แต่เป็นความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (Structural Relationship) ที่สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องเริ่มจากการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นฐานสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิภาพของระบบการศึกษาโดยรวมในระยะยาว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาขนาดกลางซึ่งมีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 401-800 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนนักเรียนมากกว่า 800 คนขึ้นไป ของสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กลุ่มกรุงเทพมหานคร) จำนวน 45 สถานศึกษา (ข้อมูล ณ 10 มิถุนายน 2566)
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางประมาณการกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ตัวอย่าง จำนวน 40 สถานศึกษา การสุ่มกลุ่มตัวอย่างของเขตพื้นที่การศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร มี 7 เขต ใช้สัดส่วนของแต่ละเขต โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ราชการ ตำแหน่งหน้าที่ และระดับการศึกษา ซึ่งลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการ 10 คนประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคนิค 2) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะด้านความคิดรวบยอด 4) ทักษะด้านความรู้ความคิด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการ 10 คนประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 2) การนิเทศการศึกษา 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษา 5) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 6) การประกันคุณภาพการศึกษา

โดยแบบสอบถามในตอนที่ 1 ใช้แบบตรวจสอบรายการ ส่วนแบบสอบถามในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 ของแบบสอบถามเป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับ (rating scales) ของไลเคิร์ต (Likert, อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556: 37) โดยได้กำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ผ่านประธานสาขาวิชาการบริหารการศึกษา เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ 1) นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย 2) ผู้วิจัยใช้การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง โดยแจกแบบสอบถาม จำนวน 240 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและเกณฑ์การแปลความหมาย

ผู้วิจัยใช้สถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองฝ่ายวิชาการหรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นตอนและคำนวณค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (%) พร้อมนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์ระดับทักษะของผู้บริหารและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูล และได้นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย เป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยภาพรวม ทั้งนี้ ในการกำหนดมาตราส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทราบระดับทักษะของผู้บริหารและการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ใช้มาตราส่วนประเมินค่าตามแนวความคิดของ เบสท์ (Best)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 240 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน รองฝ่ายวิชาการหรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ จำนวน 40 คน ครู จำนวน 160 คน จำแนกตาม เพศ อายุ อายุราชการ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา โดยหาค่าความถี่ (frequency: f) และร้อยละ (Percentage: %) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	เพศ		
	1. ชาย	104	43.30
	2. หญิง	136	56.70
	รวม	240	100.0
2	อายุ		
	ไม่เกิน 30 ปี	46	19.20
	31 – 40 ปี	72	30.00
	41-50 ปี	72	30.00
	50 ปีขึ้นไป	50	20.80
	รวม	240	100.0

ข้อที่	สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3	อายุราชการ		
	น้อยกว่า 10 ปี	98	40.80
	10 – 20 ปี	61	25.40
	มากกว่า 20 ปี	81	33.80
	รวม	240	100.0
4	ตำแหน่งหน้าที่		
	ผู้บริหาร	40	16.70
	รองฝ่ายวิชาการหรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ	40	16.70
	ครู	160	66.60
	รวม	240	100.0
5	ระดับการศึกษา		
	ปริญญาตรี	105	43.80
	ปริญญาโท	131	54.60
	ปริญญาเอก	4	1.60
	รวม	240	100.0

แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 56.7 รองลงเป็นเพศชาย จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 ช่วงอายุ 31 – 40 ปี และช่วงอายุ 41-50 ปีมากที่สุด จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาคือช่วงอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 น้อยที่สุดคือช่วงอายุ ไม่เกิน 30 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 ในส่วนของช่วงอายุราชการน้อยกว่า 10 ปีมากที่สุด จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาคือช่วงอายุราชการ มากกว่า 20 ปี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 น้อยที่สุดคือช่วงอายุราชการ 10 – 20 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 ส่วนตำแหน่งหน้าที่ที่มีผู้ให้ข้อมูลเท่ากัน คือ ผู้อำนวยการ และรองฝ่ายวิชาการหรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ จำนวนตำแหน่งละ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตำแหน่งหน้าที่ที่มีผู้ให้ข้อมูลมากที่สุดคือ ครู จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 66.6 ในส่วนระดับการศึกษามีผู้ให้ข้อมูลมากที่สุดคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 54.6 รองลงมาคือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 และน้อยที่สุดคือระดับปริญญาเอก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6

ตารางที่ 2 สรุปผลทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้

ทักษะของผู้บริหาร	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ทักษะด้านความรู้ความคิด	4.69	0.38	มากที่สุด	1
ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	4.68	0.38	มากที่สุด	2
ทักษะด้านเทคนิค	4.68	0.40	มากที่สุด	3
ทักษะด้านความคิดรวบยอด	4.68	0.40	มากที่สุด	4

ผลการวิเคราะห์พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ทักษะด้านความรู้ความคิด รองลงมา คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และ ทักษะด้านเทคนิค ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากันใกล้เคียงกัน ขณะที่ ทักษะด้านความคิดรวบยอด มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ในรายละเอียดรายด้านพบว่า ด้านเทคนิค ผู้บริหารมีความรู้และสามารถใช้กระบวนการบริหารงานได้อย่างเป็นระบบ แต่ควรพัฒนาเรื่องความคล่องแคล่วในการใช้เครื่องมือปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วมและสร้างความเป็นกันเอง แต่การช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงานยังควรเสริมความจริงจัง ด้านความคิดรวบยอด ผู้บริหารมีความเข้าใจกระบวนการทำงานและบริหารการเปลี่ยนแปลง แต่ยังคงพัฒนาการวางแผนเชิงปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านความรู้ความคิด ผู้บริหารมีการสร้างสรรค์และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และสามารถกำหนดทิศทางการบริหารได้ชัดเจน แต่ยังคงส่งเสริมการพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 3 สรุประดับการบริหารงานวิชาการ

ลำดับ	ด้านการบริหารงานวิชาการ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D.	ระดับ
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.77	0.34	มากที่สุด
2	ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.75	0.34	มากที่สุด
3	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.73	0.35	มากที่สุด
4	ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.73	0.36	มากที่สุด
5	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.70	0.37	มากที่สุด
6	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.70	0.35	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอน สำหรับด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน

พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลและการเทียบโอนผลการเรียนมากที่สุด ขณะที่การกำหนดระเบียบแนวทางการวัดผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการนิเทศในรูปแบบที่หลากหลายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการจัดระบบการนิเทศภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการเผยแพร่ผลงานวิจัยและการวิจัยด้านการบริหารยังมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ขณะที่การมีส่วนร่วมของครูในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างจริงจังมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 4 สรุปผลอิทธิพลของทักษะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ

	ตัวแปร (X)	ทักษะผู้บริหาร	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (B)	Beta (β)	นัยสำคัญ
1	X ₄	ทักษะด้านความรู้ความคิด	0.280	0.349	มีนัยสำคัญ
2	X ₂	ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	0.245	0.306	มีนัยสำคัญ
3	X ₁	ทักษะด้านเทคนิควิธีการ	0.220	0.285	มีนัยสำคัญ
4	X ₃	ทักษะด้านความคิดรวบยอด	-	-	ไม่มีนัยสำคัญ

ผลการวิเคราะห์พบว่า ทักษะของผู้บริหารสามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาได้ร้อยละ 56.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการพยากรณ์เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ทักษะด้านความรู้ความคิด (X₄) มีอิทธิพลสูงสุด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (X₂) ทักษะด้านเทคนิควิธีการ (X₁) ส่วน ทักษะด้านความคิดรวบยอด (X₃) ไม่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่สำคัญที่ควรนำมาพิจารณาเพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงของทักษะของผู้บริหารและการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน โดยทักษะด้านความรู้ความคิด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

รองลงมาคือ ทักษะด้านเทคนิค และพบว่าทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานเพื่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารมีภาวะความเป็นผู้นำทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีการบริหารงานโดยใช้ความรู้ความคิดกำหนดทิศทางเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของสถานศึกษา โดยใช้ความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม และมีการสนับสนุนให้ครูรู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ ที่เป็นเครื่องมือและแนวทางในการบริหารงาน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้วิธีการต่าง ๆ ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบ สามารถใช้กระบวนการทางการบริหารเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีความพร้อมอย่างต่อเนื่อง สามารถใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ มีการนำกลยุทธ์ใหม่ ๆ มาใช้ในการดำเนินปฏิบัติงานและเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ มีการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการบริหารงานตามความสามารถและความชำนาญ สามารถจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง และมีความคล่องแคล่วในการใช้เครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตเมธ เกิดบ้านเป้า (2567: 88) ที่ได้ศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 5 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา ทองสมุทร (2561) ที่ได้ศึกษาทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า การบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ พุทธวงศ์ (2564: 93) ที่ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งในภาพรวมและรายด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษา แซ่เตียว (2559: 122-123) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน โดยด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ขณะที่ด้านการนิเทศการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผลดังกล่าวสะท้อนว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งมีการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องให้เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน อีกทั้งยังสนับสนุนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน ตลอดจนการนิเทศและประเมินผลการใช้

หลักสูตรอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ สถานศึกษายังให้ความสำคัญต่อระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดอย่างจริงจัง มีการวางแผนและดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบ รวมถึงการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อการประเมินคุณภาพ การศึกษา และการพัฒนาโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสานงานกับสถานศึกษาอื่นเพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการ ผลการศึกษา ดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ญาณิภรณ์ ศรีชมภ, 2566: 90) ที่พบว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับ (อุษา แซ่เตียว, 2559) ที่พบว่าการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และ (อรอัยริน เลิศจิรัชยวงศา, 2564: 270) ที่รายงานว่าประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด ขณะเดียวกัน (ราตรี สอนดี, 2559: 136) พบว่าการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ (พรหมมน พินทุสมิต, 2560) ที่พบว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ (ศิวัชร ละหารเพชร, 2562: 121) ที่พบว่าประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่าตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาได้ดี มี 3 ตัวแปร คือ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความรู้ความคิด สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ มีอำนาจพยากรณ์การบริหารงานวิชาการสถานศึกษา ได้ร้อยละ 63.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานเพื่อให้เกิดผลดีต่อสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการบริหารงานโดยใช้ความรู้ความคิดกำหนดทิศทางเพื่อบ่มบ่มเป้าหมายของสถานศึกษา มีภาวะความเป็นผู้นำทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพโดยใช้ความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษา ค้นคว้า มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม มีการสนับสนุนให้ครูรู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงาน โดยการพัฒนาระบบการหรือแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อเป็นเครื่องมือและแนวทางในการบริหารงาน โดยใช้การบริหารงานแบบความร่วมมือเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับตนเองกับครูเพื่อลดความกดดันในการปฏิบัติงาน มีความรู้และสนับสนุนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้โอกาสกับครูในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจ มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ในการร่วมงานกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ตลอดถึงการประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้ความช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้วิธีการต่าง ๆ ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพอย่างเป็นระบบสามารถใช้กระบวนการทางการบริหารเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีความพร้อมอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจปัญหาได้อย่างถูกต้องและเป็นระบบ มีการนำกลยุทธ์ใหม่ ๆ มาใช้ในการดำเนินปฏิบัติงานและเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ มีการพัฒนาเครื่องมือสำหรับการบริหารงานตาม

ความสามารถและความชำนาญ สามารถจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง มีความคล่องแคล่วในการใช้เครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารเข้าใจขั้นตอน กระบวนการปฏิบัติงานตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งงานสำเร็จ เข้าใจสภาพความเปลี่ยนแปลงภายนอกที่มีผลต่อการ ดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อนำความเข้าใจในบริบทและองค์ประกอบของสถานศึกษามาเป็นพื้นฐานในการ ตัดสินใจ ผู้บริหารมีความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้อย่างสอดคล้องกัน สามารถวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติงานให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล (2563: 85) ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการ บริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ คือ $Y' = 0.75^{**} + 0.82^{**}X$ และสมการพยากรณ์ในรูปแบบมาตรฐาน คือ $Z'y = 0.85^{**}Zx$ สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ปัทมพร พงษ์เพชร (2561: 59) ศึกษาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า ทักษะ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทักษะเทคโนโลยี นวัตกรรม ดิจิทัล ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา

4. ส่วนทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด (X_3) แม้ว่าการบริหารงานวิชาการจะเป็น ภารกิจหลักของสถานศึกษา และผู้บริหารจำเป็นต้องประยุกต์ใช้ทักษะการบริหารสมัยใหม่เพื่อขับเคลื่อนคุณภาพ การจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ผลการวิเคราะห์สะท้อนว่าทักษะดังกล่าวไม่ ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ทักษะด้านความคิดรวบยอดเป็นความสามารถในการมอง ภาพรวมขององค์กร วิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ตลอดจนกำหนดทิศทางเชิงนโยบายเพื่อ พัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม ลักษณะของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยทั่วไปมี ความเป็นงานเชิงปฏิบัติสูง ครอบคลุมการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและ ประเมินผล การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งต้องอาศัยทักษะเชิงเทคนิคและความรู้เฉพาะทางด้าน การศึกษาเป็นสำคัญมากกว่าทักษะเชิงแนวคิดระดับองค์รวม ดังนั้น ทักษะด้านความคิดรวบยอดของผู้บริหารจึง อาจไม่ปรากฏผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Robert L. Katz (2553: 33) ซึ่งเสนอทักษะการบริหาร 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้าน ความคิดรวบยอด โดยระบุว่าผู้บริหารระดับปฏิบัติการมักใช้ทักษะด้านเทคนิคและมนุษยสัมพันธ์มากกว่าทักษะ ด้านความคิดรวบยอด เนื่องจากลักษณะงานเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานจริงและการประสานงานโดยตรงกับ บุคลากร สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา งานบริหารวิชาการจึงเน้นการดำเนินงานเชิงปฏิบัติและการทำงาน ร่วมกับครูเป็นหลัก ส่งผลให้ทักษะด้านความคิดรวบยอดไม่แสดงอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการบริหารงาน วิชาการในบริบทดังกล่าว

สรุป

การวิจัยเรื่อง ทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้บริหาร ระดับการบริหารงานวิชาการ และวิเคราะห์ อิทธิพลของทักษะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครู เพศหญิง อายุ 31–50 ปี อายุราชการน้อยกว่า 10 ปี และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยทักษะด้านความรู้ความคิดมีค่าเฉลี่ย สูงสุด รองลงมาคือด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านเทคนิค และด้านความคิดรวบยอด ตามลำดับ สะท้อนว่าผู้บริหารมี ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การบริหารเชิงระบบ และการสร้างความร่วมมือกับบุคลากรได้ดี อย่างไรก็ตาม ยังควรพัฒนาการใช้เครื่องมือบริหาร การช่วยเหลือบุคลากร และการวางแผนรองรับการเปลี่ยนแปลงให้ชัดเจน ยิ่งขึ้น ด้านการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่โดดเด่นคือการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา รองลงมา ได้แก่ การประกันคุณภาพ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การวิจัยเพื่อ พัฒนาคุณภาพการศึกษา และการนิเทศการศึกษา โดยสถานศึกษามีการดำเนินงานที่เป็นระบบและเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ แต่ยังคงพัฒนาเรื่องความชัดเจนของการวัดผล ระบบนิเทศภายใน และการเผยแพร่งานวิจัยให้มาก ขึ้น ผลการวิเคราะห์อิทธิพลพบว่า ทักษะด้านความรู้ความคิด ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านเทคนิค สามารถ ร่วมกันพยากรณ์การบริหารงานวิชาการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 56.80 ($R^2 = 0.568$) โดยทักษะด้านความรู้ความคิดมีอิทธิพลสูงสุด รองลงมาเป็นด้านมนุษยสัมพันธ์และ ด้านเทคนิค ขณะที่ทักษะด้านความคิดรวบยอดไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญ

โดยสรุป ผลการวิจัยยืนยันว่าทักษะของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การสร้างความร่วมมือ และการบริหารเชิงระบบ ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็น แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ทักษะมนุษยสัมพันธ์อยู่ระดับมากที่สุดแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงว่าผู้บริหารยังให้ความสำคัญไม่พอ ทั้งที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ลดความกดดัน และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน จึงควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมี ส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น ยอมรับความเห็นต่าง ใช้การบริหารแบบร่วมมือ และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เพื่อให้เกิดบรรยากาศการทำงานที่มีความสุขและมีประสิทธิภาพ
2. การนิเทศการศึกษายู่ระดับมากที่สุดแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเกิดจากขาดระบบที่ชัดเจน การติดตามไม่ ต่อเนื่อง และไม่ได้นำผลไปพัฒนา ผู้บริหารควรพัฒนาความรู้ด้านนิเทศ ใช้รูปแบบที่หลากหลาย ร่วมมือกับเขต พื้นที่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่นอย่างต่อเนื่อง

3. ทักษะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการมากที่สุดคือด้านความรู้ความคิด ดังนั้นผู้บริหารควรกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ใช้ความคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำทางการศึกษา และส่งเสริมให้ครูใช้ศักยภาพของตนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารที่สัมพันธ์กับทักษะของผู้บริหาร สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้
2. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้
3. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับทักษะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ระดับลึก และการจัดกลุ่มสนทนา อาจได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงกว่าการใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤตเมธ เกิดบ้านเป้า. (2567). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. วิทยานิพนธ์.
- กนิษฐา ทองสมุทร. (2561). ทักษะการบริหารงานในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์.
- กฤติยา กุลภา. (2558). ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนครมหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร.
- ณัฐพงษ์ ปรีชานนทกุล. (2563). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการในระดับประถมศึกษา. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 18(1), 77–92.
- ณัฐวุฒิ พุทธวงศ์. (2564). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาสังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคกลาง 1. วิทยานิพนธ์.
- ญาณิภรณ์ ศรีชมภ. (2566). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์
- ทัศนีย์ ใจดี. (2561). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 15(3), 101–115.
- ปัทมพร พงษ์เพชร. (2561). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- พิมลพรรณ กุลาสา. (2558). การพัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก. *วารสารบริหารการศึกษาไทย*, 9(1), 33–50.
- พรหมมน พินทุสมิต. (2560). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา*. วิทยานิพนธ์.
- ภูริชัย ชัยศร. (2554). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารบริหารการศึกษา*, 7(2), 25–40.
- เสาวภา นิสมโกมล. (2558). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์*, 13(2), 55–70.
- ราตรี สอนดี. (2559). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. วิทยานิพนธ์.
- ศิวพร ละหารเพชร. (2562). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ*. วิทยานิพนธ์.
- อรอัยริน เลิศจิรัชยวงศา. (2564). *ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ*. วิทยานิพนธ์.
- อุษา แซ่เตียว. 2559. ทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- Bush, T. (2020). *Theories of educational leadership and management* (5th ed.). SAGE Publications.
- Hallinger, P. (2011). Leadership for learning: Lessons from 40 years of empirical research. *Journal of Educational Administration*, 49(2), 125–142.
- Katz, R. L. (1960). Skills of an effective administrator. *Harvard Business Review*.
- Leithwood, K., Day, C., Sammons, P., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management*.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140, 1–55.
- OECD. (2023). *Education at a glance 2023: OECD indicators*. OECD Publishing.
- UNESCO. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. UNESCO.